

Расланды:
Татарстан Республикасы
Спас муниципаль районы
Башкарма комитеты карары белән
№ “8” 16.01.2018 ел.
_____ В.А.Осокин

**муниципаль бюджет гомуми белем бирү
учреждениесе уставы
“Татарстан Республикасы Спас муниципаль
районының Бураково урта гомуми белем бирү
мәктәбе”**

Кожаевка

2018

Әлеге Устав мәгариф өлкәсендә Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары нигезендә мәгариф учреждениесе эшчәнлеген оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибен камилләштерү максатларында эшлэнгән «Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы Бураково урта гомуми белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе Уставының яңа редакциясе булып тора.

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1. Әлеге Устав «Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Бураково урта гомуми белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе Уставының яңа редакциясе булып тора, оештыру, белем бирү, тәрбия, финанс-хужалык эшчәнлеген регламентлый, эшчәнлекнең төп максатларын, бурычларын, эшчәнлек предметын, компетенциясен билгели, житәкче, педагогик хезмәткәрләрнең, башка хезмәткәрләрнең хокукый статусын билгели, шулай ук «Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы Бураково урта гомуми белем бирү мәктәбе муниципаль бюджет гомуми белем бирү» учреждениесенең хокукый нигезләмәсе (алга таба текст буенча).

1.2. Учреждение Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында каралган башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирү программалары буенча мәгариф өлкәсендә Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы жирле үзидарә органнары вәкаләтләрэн гамәлгә ашыруны тәмин итү максатларында хезмәт күрсәтә.

1.3. Оешма үз эшчәнлегендә Россия Федерациясе Конституциясе, 29.12.2012 ел, № 273-ФЗ «Россия Федерациясендә мәгариф турында» Федераль закон (алга таба - ФЗ-273) Федераль закон, Россия Федерациясе Президенты указлары һәм боерыклары, Россия Федерациясе Хөкүмәте карарлары һәм боерыклары, федераль башкарма хакимият органнарының норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы Конституциясе, Мәгариф турында «Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасының башка законнары, Татарстан Республикасы Президенты указлары һәм боерыклары, Татарстан Республикасы Хөкүмәте карарлары һәм боерыклары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актлары, әлеге устав белән житәкчелек итә.

1.4. Учреждениенең оештыручы- «Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы» муниципаль берәмлеге булып тора.

1.5. Учреждениене гамәлгә куючы-оештыручы функцияләрэн һәм вәкаләтләрэн Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы Башкарма комитеты (Алга таба – гамәлгә куючы) башкара):

1.6. Учреждениенең рәсми исеме

1.6.1. Учреждениенң рус телендә тулы исеме: «Бураковская средняя общеобразовательная школа Спасского муниципального района Республики Татарстан»

1.6.2. Учреждениенң тулы исеме татар телендә: «Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы Бураково урта гомуми белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе».

1.6.3. Учреждениенң кыскартылган исеме рус телендә: МБОУ «Бураковская СОШ».

1.6.4. Учреждениенң татар телендә кыскартылган исеме: «Бураково УГББМ» МБГББУ.

1.7. Учреждениенң оештыру-хокукый формасы – муниципаль бюджет учреждениесе.

Учреждения тибы – гомуми белем бирү учреждениесе.

Учреждениенң төре - урта гомуми белем бирү мәктәбе (башлангыч гомуми, төп гомуми һәм урта гомуми белем бирү программаларын тормышка ашыра).

1.8. Учреждениенң урнашу урыны адресы:

1.8.1. Почта адресы: 422854, Татарстан Республикасы, Спас районы, Кожаевка авылы, Молодежная урамы, 40

1.8.2. Юридик адрес: 422854, Татарстан Республикасы, Спас районы, Кожаевка авылы, Молодежная урамы, 40

1.8.3. Факттагы адрес: 422854, Татарстан Республикасы, Спас районы, Кожаевка авылы, Молодежная урамы, 40

1.9. Әлеге Учреждение Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы муниципаль берәмлеге тарафыннан төзелгән коммерциячел булмаган оешма булып тора һәм табышны үз эшчәнлегенң төп максаты итеп алуны куймый.

1.10. Учреждение мәжбүри тәртиптә гамәлгә куючының хезмәт күрсәтүгә (эшләр башкаруга) биремен ала. Учреждение биремнәрне үтәүдән баш тартырга хокуклы түгел. Учреждение муниципаль бурычны үтәүгә субсидияләр бирү юлы белән Татарстан Республикасы бюджеты һәм Спас муниципаль районы муниципаль берәмлеге бюджеты акчалары, шулай ук башка чыганаclar хисабына финанслана.

1.11. Учреждение юридик зат булып тора һәм үз исеменнән милек һәм шәхси милек булмаган хокукларны сатып алырга һәм тормышка ашырырга, вазыйфаларын башкарырга, судта дөгъвачы һәм жавап бирүче булырга мөмкин.

1.12. Учреждение финанс-хужалык эшчәнлеген мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашыра, мөстәкыйль баланска һәм Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә ачылган исәп-хисап сетына, билгеләнгән үрнәктәге мөһерләргә, штамп һәм бланкларга ия булырга мөмкин.

1.13. Бюджет учреждениесе үзенң йөкләмәләре буенча үзенә йөкләнгән барлык мөлкәт белән оператив идарә итү хокукында, шул исәптән керем китерә торган эшчәнлектән алынган керемнәр хисабына алынган, бюджет учреждениесе тарафыннан әлеге мөлкәтнең хужасы яки бюджет учреждениесе тарафыннан аның мөлкәте милекчесе тарафыннан бүлеп

бирелгән акчалар хисабына алынган аеруча кыйммәтле күчемле мөлкәттән тыш, шулай ук күчемсез мөлкәт буенча бюджет учреждениесенең оператив идарәсенә нинди нигезләр буенча керүенә һәм аның нинди чаралар хисабына сатып алынуына карамастан җавап бирә.

1.14. Учреждение учреждение милекче йөкләмәләре буенча җавап бирми.

1.15. Учреждение башлангыч гомуми, төп гомуми һәм урта гомуми белем бирү программаларын тормышка ашыра.

1.16. Учреждение эшчәнлеге демократия, гуманизм, һәркем файдалана алырлык принципларга, гомумкешелек кыйммәтләренең, кешенең тормышы һәм сәламәтлеге, гражданлык, шәхеснең ирекле үсеше, автономлык һәм дөньяви характердагы белем бирү принципларына нигезләнә.

1.17. Учреждениедә сәяси партияләрнең, иҗтимагый-сәяси һәм дини хәрәкәтләрнең һәм оешмаларның (берләшмәләренең) оештыру структуралары булдыру һәм эшчәнлеге рөхсәт ителми.

1.18. Укучылар инициативасы белән учреждениедә балалар иҗтимагый берләшмәләре төзелә ала.

1.19. Учреждение Россия Федерациясе законнары нигезендә ассоциацияләр яки берлекләр формасында белем бирү берләшмәләре төзүдә катнашырга хокуклы. Әлеге белем бирү берләшмәләре мәгарифне үстерү һәм камилләштерү максатларында оештырыла һәм үз уставлары нигезендә эш итә.

1.20. Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм әлеге устав белән билгеләнгән чикләрдә кадрлар, фәнни, финанс, хужалык һәм башка эшчәнлек алып бару һәм билгеләү буенча мөстәкыйль оешма белем бирү процессын гамәлгә ашыра.

1.21. Учреждение Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән тәртиптә җаваплылык тотат:

- үз компетенциясенә кертелгән функцияләргә үтәмәү;
- уку планы һәм график нигезендә төп белем бирү программаларын тулы күләмдә тормышка ашырмау;
- белем бирү процессы вакытында укучылар, балалар һәм учреждение хезмәткәрләренең тормышы һәм сәламәтлеге;
- чыгарылыш сыйныф укучыларының белем сыйфаты;
- укучылар, балалар һәм учреждение хезмәткәрләренең хокукларын һәм ирекләрен бозу;
- белем бирү процессын оештыру формаларының, методларының һәм чараларының яшь психофизиологик үзенчәлекләргә, һәвәслек, сәләтләргә, укучыларның мәнфәгатьләренә адекват булуы;
- Россия Федерациясе законнарында каралган башка гамәлләр.

1.22. Белем бирү эшчәнлеген алып бару һәм Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән ташламалар алу хокукы аңа лицензия биргән вакыттан бирле учреждениедә барлыкка килә.

1.23. Учреждение дәүләт йомгаклау аттестациясен уңышлы узган укучыларга өлгереш документы бирә:

- 1) төп гомуми белем (төп гомуми белем турында аттестат белән раслана);
- 2) урта гомуми белем (урта гомуми белем турындагы аттестат белән раслана).

1.24. Учреждениенен үз составында юридик зат хокукыннан башка дүрт филиалы бар һәм устав нигезендә эш итә:

1) Тулы исеме: - «Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы Бураково урта гомуми белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесенен Куралово авылындагы филиалы.

Кыскача исеме: Бураково урта мәктәбе филиалы - Куралово авылы.

Татар телендә кыскача исем: “Бураково УГББМ” МБГББУнең Куралово авылындагы филиалы.

Юридик адрес: 422853, Татарстан Республикасы, Спас районы, Куралово авылы, 60 лет Октября урамы, 1.

Факттагы адрес: 422853, Татарстан Республикасы, Спас районы, Куралово авылы, 60 лет Октября урамы, 1.

2) Тулы исеме: - муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе филиалы “Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Бураково урта гомуми белем бирү мәктәбе ” Әжмәр авылында.

Кыскача исеме: Бураково урта мәктәбенен Әжмәр филиалы.

Татар телендә кыскача исем: “Бураково УГББМ” МБГББУнең Әжмәр авылындагы филиалы.

Юридик адрес: 422847, Татарстан Республикасы, Спас районы, Әжмәр авылы, Школьная урамы, 8 йорт.

Факттагы адрес: 422847, Татарстан Республикасы, Спас районы, Әжмәр авылы, Школьная урамы, 8 йорт.

3) Тулы исеме: - муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе филиалы “Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Бураково урта гомуми белем бирү мәктәбе ” Көек авылында.

Кыскача исеме: Бураково урта мәктәбенен Көек филиалы.

Татар телендә кыскача исем: “Бураково УГББМ” МБГББУнең Көек авылындагы филиалы.

Юридик адрес: 422854, Татарстан Республикасы, Спас районы, Көек авылы, Молодежная урамы, 31 йорт.

Факттагы адрес: 422854, Татарстан Республикасы, Спас районы, Көек авылы, Молодежная урамы, 8 йорт.

4) Тулы исеме: - муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе филиалы “Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының Бураково урта гомуми белем бирү мәктәбе ” Вожи авылында.

Кыскача исеме: Бураково урта мәктәбенен Вожи филиалы.

Татар телендә кыскача исем: “Бураково УГББМ” МБГББУнең Вожи авылындагы филиалы.

Юридик адрес: 422855, Татарстан Республикасы, Спас районы, Вожи авылы, Рабочая урамы, 17 йорт.

Факттагы адрес: 422855, Татарстан Республикасы, Спас районы, Вожи авылы, Рабочая урамы, 17 йорт.

1.25. Филиаллар гражданның яшәү урыны буенча башлангыч гомуми һәм төп гомуми белем алуга хокукларын гамәлгә ашыру максатларында булдырылган билгеле булмаган вакыт һәм гамәлдәге законнар нигезендә бетерелергә мөмкин.

1.26. Филиалларның эшчәнлегенә гомуми житәкчелек итүне учреждение директоры башкара.

1.27. Аның эшчәнлеген тәмин итү максатларында филиалларга оператив идарә килешүе нигезендә милек беркетелә.

1.28. Учреждениедә укучыларга медицина хезмәте «Спас үзәк район хастаханәсе» дәүләт автоном сәламәтлек саклау учреждениесе һәм учреждение арасында төзелгән килешү нигезендә эш итүче медицина персоналы белән тәмин ителә. Учреждение укучыларны медицина хезмәткәрләре белән профилактик карау өчен тиешле шартлар булган бина тәкъдим итә.

1.29. Укучыларның сәламәтлеген саклауны оештыру (беренчел медик-санитар ярдәм күрсәтүдән, вакытлы медицина тикшерүләре һәм диспансеризация узудан тыш) Учреждение гамәлгә ашыра.

1.30. Учреждениенң барлык хезмәткәрләре мәжбүри рәвештә диспансерлаштыруны, вакытлы медицина тикшерүләрен, гамәлдәге законнар нигезендә үтә.

1.31. Учреждениедә туклануны оештыру учреждение ашханәсендә бюджет акчасы, бюджеттан тыш эшчәнлектән, ата-аналарның ирекле керемнәре хисабына мөстәкыйль гамәлгә ашырыла. Туклану өчен акчалата чыгымнар билгеләнгән дәүләт нормативларыннан ким була алмый. Укучыларны тукландыруны финанслау нигезе Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының тиешле муниципаль хокукий акты белән билгеләнә. Учреждениедә балаларны тукландыру дәүләт санитар-эпидемиология күзәтчелеген гамәлгә ашыручы орган белән килештерелгән мәктәп директоры раслаган «Бураково урта гомуми белем бирү мәктәбе» эшләгән якынча 12 көнлек меню нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. ОЕШМАНЫҢ МАКСАТЛАРЫ, ПРЕДМЕТЫ ҺӘМ ЭШЧӘНЛЕК ТӨРЛӘРЕ

2.1. Оешма эшчәнлегенң төп максатлары:

2.1.1. Россия Федерациясе гражданнына һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез башлангыч гомуми, төп гомуми һәм урта гомуми белем алуга гарантияләнгән хокукны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру.

2.1.2. Гомуми белем бирү программалары эчтәлегенң мәжбүри минимумын үзләштерү нигезендә укучы шәхеснң гомуми культурасын формалаштыру; укучыларны жәмгыятьтә тормышка яраклаштыру;

укучыларда аңлы сайлау һәм киләчәктә һөнәри белем бирү программаларын үзләштерү өчен шартлар тудыру; укучыларда гражданлык, хезмәт сөючәнлек, кеше хокукларына һәм ирекләренә хөрмәт, әйләнә-тирә табигатькә, Ватанга, гаиләгә мөхәббәт тәрбияләү; сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру.

2.2. Оешма эшчәнлегә предметы булып Россия Федерациясе гражданнына һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез башлангыч гомуми, төп гомуми һәм урта гомуми белем алуга гарантияләнган хокукны гәмәлгә ашыру; шөхес, жәмгыять, дөүләт мәнфәгатьләрен укыту һәм тәрбияләү тора; сәламәтлек саклауны тәмин итү һәм шөхеснең төрле яклы үсеш өчен уңай шартлар тудыру, шул исәптән укучыларның үз белемнәрен һәм өстәмә белем алуга ихтыяжларын канәгатьләндерү мөмкинлегенә булдыру.

2.3. Оешманың төп бурычлары:

- укучыларның сәламәтлеген саклауны һәм ныгытуны гарантияләүче шартлар тудыру;
- шөхес үсеш, аның үзбилгеләнүен тормышка ашыру;
- хәзерге заман белем дәрәжәсен формалаштыру;
- гражданлыкны, хезмәт сөючәнлекне, кеше хокукларына һәм ирекләренә хөрмәт, әйләнә-тирәлеккә, Ватанга, гаиләгә мөхәббәт тәрбияләү;
- һөнәренә аңлы рәвештә сайлап алу;
- педагогларның педагогик осталыгын камилләштерү;
- шөхеснең тулы канлы үсеш өчен белем алучы гаилә белән хезмәттәшлек итү юлларын камилләштерү;
- оешмада укыту-тәрбия мөхитенә гомуми мәдәни дәрәжәсен күтәрү өчен шартлар тудыру.

2.4. Оешма компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

- белем бирү процессын матди-техник тәмин итү һәм жиһазлау, дөүләт һәм жириле нормалар, үзфинанс чаралары чикләрендә башкарыла торган таләпләр нигезендә биналарны жиһазлау;
- әлегә Уставта каралган эшчәнлекне гәмәлгә ашыру өчен өстәмә финанс һәм матди чаралар чыганаclarын жәлеп итү;
- гәмәлгә куючыга һәм жәмәгәтьчелеккә финанс һәм матди чаралар керү һәм аларны тоту турында еллык хисап, шулай ук оешма эшчәнлегенә нәтижеләре турында хисап бирү;
- кадрларны сайлап алу, эшкә кабул итү һәм урнаштыру, аларның квалификациясә дәрәжәсә өчен жаваплылык;
- белем бирү процессы һәм белем бирү технологияләре методикаларын, шул исәптән дистанцион белем бирү технологияләрен куллану һәм камилләштерү.

Оешма мәгариф өлкәсендә дөүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукий жайга салу функцияләрен гәмәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең федераль органы тарафыннан билгеләнган тәртиптә белем алуның барлык рәвешләрендә дә дистанцион белем бирү технологияләрен кулланырга хокуклы;

- белем бирү программаларын һәм уку планнарын эшләү һәм раслау;
- уку курсларының, предметларның, дисциплиналарның (модульләр) эш программаларын эшләү һәм раслау;
- еллык календарь уку графигын гамәлгә куючы белән килешү буенча эшләү һәм раслау;
- оешма эшчәнлегә белән идарә итү структурасын, штат расписаниесен билгеләү, вазыйфай бурычларны бүлү;
- оешма хезмәткәрләренең хезмәт хакын билгеләү, шул исәптән вазыйфай окладларга өстәмә түләү һәм аларны премияләү күләмнәрен билгеләү;
- оешманың эчке тәртип кагыйдәләрен, башка локаль актларны эшләү һәм кабул итү;
- билгеләнгән квота лицензиясе чикләрендә укучылар контингентын мөстәкыйль формалаштыру, әгәр «Россия Федерациясенең мәгариф турында " 2012 елның 29 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон белән башкасы каралмаган булса»;
- әлегә Устав, лицензияләр һәм дәүләт аккредитациясеннән таныклык нигезендә белем бирү процессын мөстәкыйль гамәлгә ашыру;
- әлегә Устав һәм «Россия Федерациясенең мәгариф турында " 2012 елның 29 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә оешма укучыларының өлгерешенә һәм арадаш аттестациясенә агымдагы контрольне гамәлгә ашыру»;
- оешмада укучыларны тукландыруны оештыру һәм медицина учреждениеләре бүлекчәләренең эшен оештыру өчен кирәкле шартлар тудыру, укучыларның һәм учреждение хезмәткәрләренең сәламәтлеген саклау һәм ныгыту максатларында аларның эшен контрольдә тоту;
- укытучы (педагогик) оешмалары (берләшмәләре) һәм методик берләшмәләр эшчәнлегенә булышлык итү; - мәгариф учреждениесендә закон белән тыелмаган ижтимагый (шул исәптән балалар һәм яшьләр) оешмалары (берләшмәләре) эшчәнлеген координацияләү;
- Россия Федерациясе законнары белән тыелмаган һәм әлегә Уставта каралган башка эшчәнлекне гамәлгә ашыру;
- дәүләт аккредитациясе булган һәм белем бирү оешмаларында башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы һәм белем бирү процессында куллануга рөхсәт ителгән яки кертелгән дәрәслекләрнең расланган федераль исемлегә нигезендә дәрәслекләр, шулай ук белем бирү процессында куллануга кертелгән уку әсбаплары исемлеген билгеләү;
- дәүләт аккредитациясе булган һәм белем бирү оешмаларында башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирү;
- оешмада белем бирүнең сыйфатын билгеләүдә эчке мониторинглау системасы эшчәнлеген тәмин итү;
- Интернет челтәрендә оешманың рәсми сайты булдыру һәм алып баруны тәмин итү.

2.5. Оешманың төп эшчәнлегә булып торалар:

2.5.1. Төп белем бирү программаларын тормышка ашыру: башлангыч гомуми; төп гомуми; урта гомуми белем.

2.6. Оешманың өстәмә эшчәнлек төрлөрө булырга мөмкин:

2.6.1. Каникул вакытында балаларның ялын оештыру.

2.6.2. Өстәмә белем бирү программаларын гамәлгә ашыру һәм чит илләрдә өстәмә белем бирү хезмәтләрә күрсәтү, аның статусын билгеләүче белем бирү программалары:

- а) гуманитар дисциплиналар буенча махсус курслар;
- б) табигый фәннәр буенча махсус курслар;
- в) математикадан махсус курслар;
- г) рус теле буенча спецкурслар.

2.6.3. Белем бирү процессын алып баручы хезмәтләр күрсәтү:

- а) ата-аналарга консультацияләр бирү өчен белгечләр чакыру;
- б) педагогик кадрлар өчен семинарлар үткөрү;
- в) бәйрәмнәр һәм күңел ачулар үткөрү, экскурсияләр оештыру;
- г) балаларга дәрестән тыш тикшерү (озайтылган көн төркемнәре).

2.6.4. Физкультура-сәламәтләндрү хезмәтләрә күрсәтү:

- а) спорт секцияләрендә дәресләр;
- б) сәламәтләндрү-мәгариф проектларында катнашу;

2.7. Оешманың керем китерү эшчәнлегә :

2.7.1. Оешма үз теләгә белән 2.6.1 пункттында күрсәтелгән эшләрне башкарырга, хезмәт күрсәтергә хокуклы. - 2.6.4, әлегә Устав, гражданнар һәм юридик затлар өчен түләү һәм бертөрле хезмәт күрсәткәндә, федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә булырга тиеш, чөнки бу аның өчен булдырылган максатларга ирешүгә хезмәт итә һәм күрсәтелгән максатларга туры килә.

2.7.2. Керем китерә торган эшчәнлекне гамәлгә ашырганда оешма әлегә эшчәнлекне жайга салучы Россия Федерациясә законнары белән эш итә.

2.7.3. Гамәлгә куючы әлегә Уставта каралган мәгариф эшчәнлегенә зыян китерсә, учреждениенә керем китерә торган эшчәнлеген туктатырга хокуклы.

2.8. Мөмкинлекләрә чикле балалар өчен оешмада психик үсеш тоткарлануы һәм акылга зәгыйфьлегә булган укучылар өчен жайлаштырылган белем бирү программалары буенча класслар, төркемнәр ачыла ала. Жайлаштырылган мәгариф программалары буенча сыйныфларны комплектлау һәм эшләрү оешманың локаль акты белән регламентлана.

3. БЕЛЕМ БИРҮ ПРОЦЕССЫН ОЕШТЫРУ

3.1. Оешмага кабул итү тәртибе Россия Федерациясә законнары нигезендә гамәлгә куючы тарафыннан билгеләнә.

3.2. Балаларның оешмада укуы ,сәламәтлегә буенча каршылыклар булмаса, 6 яшь 6 алты ай вакытында булырга тиеш, әмма сигез яшьтән дә

соңрак түгел. Гамәлгә куючы ата-аналар (законлы вәкилләр) гаризасы буенча балаларны иртәрәк яшьтә укуту өчен оешмага кабул итәргә хокуклы.

3.3. Оешма барлык гражданның һәм тиешле дәрәжәдәге белем алу хокукына ия булган гражданның кабул итүне тәмин итә.

3.4. Әлеге территориядә яшәмәүчеләр оешмада буш урыннар булмау сәбәпле генә кабул итүдән баш тартылырга мөмкин.

3.5. Балигъ булмаган гражданның ата-аналары (законлы вәкилләре) гаризасы гомуми белем бирүнең барлык баскычларына оешмага кабул итүгә нигез булып тора.

3.6. Гаризалар кабул итү һәм оешмага кабул итү, кагыйдә буларак, уку елы башланганчы башкарыла. Башка оешмадан күчереп гариза кабул итү һәм оешмага кабул итү, дәүләт йомгаклау аттестациясе вакытын да кертәп, уку елы дәвамында булырга мөмкин. Оешмага кабул итү турындагы гариза гаризалар кабул итү журналында теркәлә.

3.7. Оешмага кабул итү турындагы гаризага түбәндәге документлар теркәлә:

а) баланың медицина картасы;

б) туу турында таныклык күчермәсе (паспорт-булган очракта);

Мәктәпкә кабул итү өчен:

- беркетелгән территориядә яшәүче баланың ата-аналары (законлы вәкилләре), баланы беренче сыйныфка кабул итү өчен өстәмә рәвештә баланың туу турында таныклығының төп нөсхәсен яки мөрәжәгать итүченең туганлыгын раслаучы документ, баланың яшәү урыны буенча яки беркетелгән территориядә булу урыны буенча теркәлүе турында таныклык, яки баланың яшәү урыны буенча ,яки беркетелгән территориядә булу урыны буенча теркәлүе турында белешмәләренә үз эченә алган документ;

в) алдагы белем бирү оешмасының мөһере (башка белем бирү оешмасыннан күчкән очракта) белән расланган еллык тамгалары белән алынган шәхси эш;

г) алдагы белем бирү оешмасында өйрәнелгән фәннәр буенча бу оешманың мөһере (башка белем бирү оешмасыннан уку елы дәвамында күчкәндә) расланган агымдагы тамганың өземтәсе;

д) төп гомуми белем турында аттестат (10 нчы сыйныфка кабул иткәндә).

3.8. Качак (мәжбүри күченүче) дип танылган зат һәм аның белән килгән гаилә әгъзалары балаларны оешмага Россия Федерациясе гражданның белән беррәттән урнаштыру хокукына ия.

3.9. Качаклар һәм мәжбүри күченүчеләр гаиләләреннән гражданның кабул итү, гражданның ата-аналары (законлы вәкилләре) паспортында язылуы һәм аларның язма гаризасы нигезендә, фактта яшәү адресын исәпкә алмыйча яисә теркәлү документлары булмавын күрсәтәп гамәлгә ашырыла ала.

3.10. Россия Федерациясе гражданның Россия Федерациясе чикләрендә булу һәм яшәү урыны буенча теркәү яисә андый булмау оешмага укырга алудан баш тарту өчен нигез була алмый.

3.11. Гражданны оешмага күчерү оешма директоры боерыгы белән рәсмиләштерелә.

3.12. Гражданны оешмага кабул иткәндә соңгысы аны яки аның ата-аналарын (законлы вәкилләрен) оешма Уставы, белем бирү эшчәнлеген алып бару хокукына лицензия, оешманың дәүләт аккредитациясе турында таныклыгы; оешма тарафыннан гамәлгә ашырыла торган төп белем бирү программалары һәм белем бирү процессын оештыруны регламентлаучы башка документлар белән таныштырырга тиеш.

3.13. Гомуми белем бирүнең барлык баскычларында гражданны кабул итү һәм укуыту бушлай башкарыла.

3.14. Гражданны беренче сыйныфка кабул итү турындагы гаризага әлеге Уставның 3.7 пункттындагы "а", "б" пунктчаларында күрсәтелгән документлар теркәлә.

3.15. Гариза теркәлгәннән соң гариза бирүчегә беренче сыйныфка керү турында хәбәр итү сроклары турында мәгълүмат бирелә.

3.16. 10 нчы сыйныфларга оешманың төп гомуми белем алган 9 нчы сыйныф укучылары кабул ителә.

3.17. 10 нчы сыйныфлар саны оешма тарафыннан гражданның бирелгән гаризалары санына һәм белем бирү процессын гамәлгә ашыру өчен булдырылган шартларга бәйле рәвештә билгеләнә. 9 нчы сыйныфны тәмамлаучылар 10 нчы сыйныфка беренче чиратта кабул ителергә тиеш.

3.18. Белем алучы оешма һәм ата-аналар (законлы вәкилләр) арасындагы мөнәсәбәтләр «Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, әлеге Устав, оешманың үзара хокуклары, бурычлары һәм җаваплылыгын үз эченә алган локаль норматив актлары белән җайга салына.

3.19. Оешма алты көнлек эш атнасы буенча эшли. Шулу вакытта 1 нче сыйныфта уку дәресләре биш көнлек уку атнасы режимында үткәрелә. Ял көннәре: Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән якшәмбе, бәйрәм көннәре, ял көннәре.

Дәресләрнең дәвамлылыгы 1 сыйныфта-35 минут, калган сыйныфларда-45 минут. 1 сыйныфта уку көне уртасында 40 минутлы динамик пауза үткәрелә. Уку дәресләре 8:30 да башлана.

Сәламәтләндрерү максатыннан һәм адаптация чорында 1 сыйныфта “баскычлы” метод кулланыла:

- Сентябрь, октябрьда- 3 дәрес 35әр минутлы;
- Икенче чиректән- 4 әр дәрес 35әр минутлы.

3.20. Учреждениядә уку елы 01 сентябрьдә башлана. Әгәр ул көн ял көненә туры килсә, уку елы бу очракта. аның артыннан килгән беренче эш көне белән дәвам итә.

3.21. Уку елының дәвамлылыгы беренче, икенче, өченче баскычларда 35 атна тәшкил итә, дәүләт йомгаклау аттестациясеннән тыш, 1 сыйныфта-33 атна, 9 һәм 11 сыйныфларда 34 атна, ә калган сыйныфларда 35 атна.

3.22. Каникулларның дәвамлылығы уку елы барышында 30 календарь көн дәвам итә, жәй көне 8 атна.1 сыйныф укучылары өчен, өченче чирек уртасында өстәмә бер атналык каникул бирелә.

3.23. Еллык календарь уку графигы учреждения белән раслана һәм оештыручы(учредитель) белән килешенә.

3.24. Дәрестәрнең дәвамлылығы һәм эзлеклелеге дәрестәр расписаниесе белән билгеләнә.

3.25. Укучыларның атналык аудитор укуы йөкләнешенәң максималь күләме федераль база уку планы, санитар нормаларны исәпкә алып, РФ Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән яқынча уку планы белән билгеләнә.

3.26. Учрежденидә сыйныфлар саны гражданның бирелгән гаризалары санына һәм белем бирү процессын гамәлгә ашыру өчен булдырылган шартларга бәйле рәвештә билгеләнә һәм лицензиядә күрсәтелгән санитар нормаларны һәм контроль нормативларны исәпкә алып эшләнелә.

3.27. Сыйныфларның һәм озайтылган көн төркемнәренәң саны 25 тән артмый. Кирәкле шартлар һәм чаралар булганда озайтылган көн классларын һәм төркемнәрен комплекттау мөмкин.

3.28. Сыйныфның тулылығы 20 кеше булса, чит тел һәм хезмәт укуы дәрестәре гомуми белем бирүнең икенче һәм өченче баскычларында, физик культура гомуми белем бирүнең өченче баскычы, информатика һәм исәпләү буенча техника, физика һәм химия (практик дәрестәр вакытында) сыйныфны ике төркемгә бүлү рөхсәт ителә. Кирәкле шартлар һәм акча булганда, күрсәтелгән фәннәр буенча дәрестәр үткәргәндә, шулай ук гомуми белем бирүнең беренче дәрәжәдәге сыйныфлары тулы булмаган сыйныфлар төркемнәре чит телне өйрәнгәндә, бүленергә мөмкин.

3.29. Гомуми белемне белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыра торган оешмаларда да алырга мөмкин. Шулай ук белем бирү эшчәнлеген читтәге белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыра торган оешмаларда,гаилә тәрбиясе рәвешендә дә алырга мөмкин.Урта гомуми белемне үзгәлек формасында да үзләштерергә мөмкин.

3.30. Учреждение укучыларның белем бирү программаларын гаилә белеме формасында үзләштерүне контрольдә тотта.

3.31. Учреждение гаиләдә белем алырга теләгән балаларны кабул итә, гомуми нигезләрдә гариза буенча ата-аналар(законлы вәкилләре), гаилә формасын сайлап алуны күрсәтәләр.

3.32. Учреждение һәм ата-аналар (законлы вәкилләре) арасындагы мөнәсәбәтләр, гаилә белеме оештыру буенча, гаиләдә белем алу турында килешү белән жайга салына, бу Россия Федерациясе законы нигезендә якларның хокукларын чикли алмый.

3.33. Гаилә белемен тормышка ашыру өчен ата -аналар (законлы вәкилләр) учрежденияне чакырылган мөгаллимнәр турында хәбәр итәләр һәм

учреждение администрациясе белән бергә арадаш һәм йомгаклау аттестациясендә катнашу мөмкинлеген билгелиләр.

3.34. Гаиләдә белем алучы укучы, ата-аналар (законлы вәкилләр) карары буенча, уңай аттестациясе нәтижәләре буенча, белем алуны учреждениедә дәвам итәргә хокуклы.

3.35. Сәламәтлеге вакытлыча яки даими йөри алмый торган балалар өчен ата-аналар ризалыгы белән учреждение аларның гаризасы буенча балаларны өйдә укытырга тәмин итә.

Баланы өйдә укытуга нигез булып, авыру булу турында сәламәтлек саклауны оештыру бәяләмәсе булып тора. Бу учреждениедә укытуга тоткарлык була.

3.36. Учреждениедә һәм гаиләдә тиешле шартлар булганда, Россия Федерациясе законнары нигезендә, баланы өйдә укыту дистанцион белем бирү технологияләрен кулланып, гамәлгә ашырылырга мөмкин.

3.37. Гаилә белеме рәвешендә, сәламәтлеге буенча белем алучы гражданга, Учреждение:

а) уку өчен бушлай дәреслекләр, федераль исемлек дәреслекләре, тәкъдим ителгән яки алдан бирелгән боерыкның үтәлүен тикшерү, дәүләт аккредитациясе һәм төп белем бирү программаларын тормышка ашыручы мәгариф учреждениеләрендә гомуми белем бирү программалары һәм уку йортлары белем бирү процессында кулланылуга кертелгән пособиеләр, шулай ук китапханәдә булган уку-укыту, белем һәм башка әдәбият бирә;

б) төп белем бирү программаларын үзләштерү өчен, педагогик хезмәткәрләр арасынан белгечләр белән тәмин итә, методик һәм консультатив ярдәм күрсәтә.

в) арадаш һәм йомгаклау аттестациясен гамәлгә ашыра;

г) мәгарифнең тиешле дәүләт үрнәгендәге узган йомгаклау аттестациясе турында документ бирә;

3.38. Учреждениедә туклануны оештыру, оештыручы белән килешенеп, гамәлгә куючы белән учреждениегә йөкләнә.

3.39. Туклануны оештыру учреждениедә санитар-эпидемиологик кагыйдәләр һәм нормативлар нигезендә оештырыла.

3.40. Учреждение, Россия Федерациясендә мәгариф турында «2012 елның 29 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон» нигезендә, укыту һәм тәрбияләү формаларын, чаралар һәм методларны мөстәкыйль сайлый ала.

3.41. Учреждениедә укучыларның бишбаллы белем бәяләү системасы кулланыла.

3.42. 2-11 нче сыйныф укучылары арадаш аттестацияне (агымдагы һәм еллык) учреждениенең билгеләнгән тәртиптә норматив локаль акты нигезендә узалар.

3.43. Төп эшләрне тулы күләмдә үзләштергән укучылар, уку елы белем бирү программасы нигезендә, киләсе сыйныфка күчерелә.

3.44. Башлангыч гомуми төп белем бирү программалары, гомуми һәм урта гомуми белем бирү бер -берсе белән бәйләнгән, бу күчеш, ягъни киләчәктә һәр программа әүвәлгеснә нигезләнә.

3.45. Укучылар башлангыч гомуми, төп гомуми баскычларында уку елы нәтижеләре буенча бер фән буенча академик бурыч белән киләсе сыйныфка шартлы рәвештә күчерелә. Укучылар киләсе уку елы дәвамында академик бурычны бетерергә бурычлы. Учреждение укучыларга әлеге бурычны бетерү өчен шартлар булдырырга һәм аны вакытында бетерүне контрольдә тотуны тәэмин итәргә тиеш.

3.46. Укучылар башлангыч гомуми һәм төп баскычларда белем бирү программасын үзләштермәгән һәм ике һәм аннан да күбрәк фән буенча академия бурычы булганнар яки киләсе сыйныфка шартлы рәвештә күчерелгәннәр дә бер фән буенча академик бурычлары булса, ата-аналар (законлы вәкилләре) карары буенча кабат укутуга калдырыла, бер педагогик хезмәткәрдә аз күләмле сыйныфка күчереләләр яки белем алуны башка формаларда дәвам итәләр.

3.47. Укучылар урта гомуми белем баскычында уку елының көндөзге формада белем бирү программасын үзләштермәүчеләр һәм ике яки аннан да күбрәк академик бурычы булган яки киләсе сыйныфка шартлы рәвештә күчкән булса, һәм бер фән буенча академик бурычларны бетермәсәләр, белем алуларын башка формада дәвам итәләр.

3.48. Укучыларны киләсе сыйныфка күчерү, педагогик совет карары буенча башкарыла.

3.49. Төп белем бирүне үзләштермәгән укучылар, киләсе гомуми белем баскычындагы укутуга рөхсәт ителми.

3.50. Төп гомуми, урта гомуми белем бирү программаларын үзләштерү гомуми белем бирү, укучыларны аттестацияләү, мәжбүри дөүлэт йомгаклау аттестациясе белән тәмамлана.

Укучыларны дөүлэт йомгаклау аттестациясе урта гомуми белем бирүнең төп белем бирү программасы, бердәм дөүлэт имтиханы формасында үткәрелә.

Физик мөмкинлекләре чикләнгән укучыларны, дөүлэт йомгаклау аттестациясен

төп белем бирү программасын үзләштергән чыгарылыш имтиханы формасында үткәрелергә мөмкин.

3.51. Төп урта гомуми белем бирү программасын узган елларда белем бирү оешмаларында үзләштергән затларга, шул исәптән аларның бердәм дөүлэт имтиханы нәтижеләре турында таныклык гамәлдә булу срогы үтмәгән булса, бердәм дөүлэт йомгаклау аттестациясе тапшыру хокукы бирелә.

3.52. Теләсә нинди дөүлэт йомгаклау аттестациясен үткәрү формалары, шул исәптән апелляция бирү һәм карау тәртибе, форма һәм бердәм дөүлэт нәтижеләре турында таныклык бирү тәртибе, федераль орган билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла, эшләү буенча функцияләр башкаручы башкарма

хакимият дэүлэт саясәте һәм норматив-хокукый жайга салу өлкәсендә раслана.

3.53. Учреждение нәтижәләрнең шәхси исәбен алып бара, белем бирү программаларын үзләштерү, шулай ук саклау, әлеге нәтижәләр архивларында кәгазь һәм (яки) электрон рәвештә саклау, федераль башкарма орган белән раслаган дэүлэт саясәтен эшләү функцияләрен гамәлгә ашыручы хакимият мәгариф өлкәсендә жайга сала.

3.54. Әлеге дәрәжәдәге белем бирүне тәмамламаган затларга, узган дэүлэт йомгаклау аттестациясен алган яки узган дэүлэт йомгаклау аттестациясе канәгатьләнерлек булмаса, билгеләнгән үрнәктәге белешмә бирелә.

Белем бирү буенча укуны уңышлы тәмамлаганнарга, дэүлэт аттестациясен узган укучыларга, мәгарифнең тиешле дәрәжәсе турында дэүлэт үрнәгендәге документ бирелә, учреждения печате белән раслана.

3.55. Әгәр Учреждение дэүлэт тарафыннан Дэүлэт аккредитациясен үтмәгән булса, учреждениедә йомгаклау аттестациясен уткән укучыларга тиешле дәрәжәдәге , лицензия нигезендә, документ бирелә. Документ формасы Учреждение үзе билгели.

Документ учреждение мөһере белән раслана.

3.56. Әгәр тиешле белем алдан алынмаса, гомуми белем бирүнең мәжбүри булу таләбенә карата конкрет укучы үз яшенә ирешкәнче, унсигез ел көчен саклый.

Ата-аналар (законлы вәкилләр), балигъ булмаган балалар эшләре буенча комиссия ризалыгы һәм аларның хокукларын яклау теләге буенча, унбиш яшькә житкән белем алучы Учреждениедән китә ала.

Балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе белән берлектә балигъ булмаган балаларның ата-аналары (законлы вәкилләре) ,

гомуми белемне алганчыга кадәр, балигъ булмаганнарга эшкә урнашуны тәэмин итүче чаралар күрә, белем бирүнең башка формасы буенча белем алуны тәэмин итә.

3.57. Педагогик совет карары буенча, әлеге учреждения Уставын берничә тапкыр тупас бозулар кылган, унбиш яше житкән укучы, белем бирү учреждениясеннән чыгарырга рөхсәт ителә.

Учреждение директоры тарафыннан ике яки аннан артык әйтелгән шелтәдән соң, укучыга тупас бозу дисциплинасын берничә тапкыр бозу эше итеп аңлашыла.

Тәртипне тупас бозу дип, чыннан да, авыр нәтижәләргә китерә алган яки, чыннан да, килеп чыга алган эш санала:

- укучыларның, хезмәткәрләренең, учреждениегә килүчеләрнең сәламәтлегенә һәм тормышына зыян китерү;
- учреждение милкенә, укучылар мөлкәтенә зыян китерү, хезмәткәрләр, учреждениегә килүчеләргә.

Әгәр чаралар тәрбия характерында алга таба да шундый нәтижә бирмәсәләр,

тәртип бозучы учреждениедә башка белем алуучыларга тискәре йогынты ясаса, аларның хокукларын һәм учреждение хезмәткәрләренең хокукларын бозса, укучыны учреждениедән чыгаралар.

Укучыны төшереп калдыру турында карар гомуми белем бирү, аның ата-аналары (законлы вәкилләре) һәм балигъ булмаганнар эшләре буенча комиссия ризалыгы белән аларның хокукларын яклау фикерен исәпкә алып кабул ителә. Ятим балаларны һәм ата-ана (законлы вәкил) тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларны төшереп калдыру, балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау буенча комиссияләр һәм опека органы ризалыгы белән кабул ителә.

Учреждение укучының ата-аналарын (законлы вәкилләре) һәм оештыручыны (учредитель) кичекмәстән төшереп калдыру турында хәбәр итә.

Укучыларны учреждениедән чыгару учреждение директоры боерыгы буенча башкарыла.

4. БЕЛЕМ БИРҮ ПРОЦЕССЫНЫҢ ЭЧТӘЛЕГЕ

4.1 Учреждениедә белем бирүнең эчтәлеге гамәлгә ашырыла торган мәгариф программалары белән билгеләнә.

4.2. Учреждение өч дәрәжәдәге төп гомуми белем бирү программалары буенча белем бирү процессын гамәлгә ашыра: башлангыч гомуми белем, төп гомуми белем, урта гомуми белем.

Башлангыч гомуми белем (үзләштерүнең норматив вакыты – 4 ел) укучыларга тәрбия бирүне һәм аның шәхси сәләтләрен үстерүне, уку эшчәнлегендәге уңай мотивацияне һәм күнекмәләрен үстерүне (аларга уку, язут, исәпләү, уку эшчәнлегенең төп күнекмәләре, теоретик фикерләү элементлары, үз-үзеңне тикшерү күнекмәләре, үз-үзеңне тоту һәм сөйләм культурасы, шәхси гигиена һәм сәламәт яшәү рәвеше нигезләре) тәмин итә. Башлангыч гомуми белем төп гомуми белем алу өчен база булып тора.

Төп гомуми белем (үзләштерүнең норматив вакыты – 5 ел) белем алушы шәхеснең формалашуын һәм формалаштыруын (әхлакый карашларны, эстетик зәвыкны һәм сәламәт яшәү рәвешен, жинаятьара һәм этникара аралашуның югары мәдәниятын формалаштыруны, фәннәр нигезләрен, Россия Федерациясә дәүләт телен, акыллы һәм физик хезмәт күнекмәләре белән үзләштерүне, кызыксынучанлыкны, социаль үзбилгеләнү сәләтен үстерүне) тәмин итә. Төп гомуми белем урта гомуми белем алуу өчен база булып тора

Урта гомуми белем (үзләштерүнең норматив вакыты – 2 ел) гомуми белем бирүнең соңгы этабы булып тора, белем алушы шәхеснең формалашуын, ижади сәләтләрен һәм танып белүгә кызыксынучанлык үстерүне, урта гомуми белем эчтәлегенең индивидуализация һәм һөнәри юнәлеш бирү нигезендә мөстәкыйль уку эшчәнлегә күнекмәләрен формалаштыруны, жәмгыятьтә тормыш итәргә әзерләүне, белем бирүне дәвам итүне һәм һөнәри эшчәнлек башлануны тәмин итә.

4.3. Учреждениедә укуыту һәм тәрбия татар телендә алып барыла.

4.4. Башлангыч гомуми, төп гомуми һәм урта гомуми белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген оештыру укучыларның белем бирү ихтыяжларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алып эчтәлекне дифференциацияләүгә нигезләнәргә мөмкин.

Укучылар һәм аларның ата-аналары (законлы вәкилләр) гарызнамәләреннән чыгып, учреждениедә тиешле шартлар булганда төрле профильләр һәм юнәлешләр буенча укуыту гамәлгә кертеләргә мөмкин. Шул ук вакытта Учреждение база яки Профиль дәрәжәләрендә уку предметларын өйрәнүне тәмин итә торган гомуми белем бирү программаларын, шулай ук бер яки берничә фән буенча укучыларны өстәмә (тирәнтен) эзерләүне гамәлгә ашыра. Мәжбүри фәннәргә өстәп, шәхеснең мәнфәгатьләрен, сәләтләрен һәм мөмкинлекләрен тормышка ашыру максатында укучыларның үзләре сайлап алган предметлар кертелә ала.

4.5. Учреждение өстәмә гомуми белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашырырга хокуклы.

Өстәмә белем укучыларның ижади сәләтләрен формалаштыруга һәм үстерүгә, аларның интеллектуаль, әхлакый һәм физик камилләшүләренә булган шәхси ихтыяжларын канәгатьләндерүгә, сәламәт һәм куркынычсыз яшәү рәвеше культурасын формалаштыруга, сәламәтлекне ныгытуга, шулай ук аларның буш вакытларын оештыруга юнәлтелгән. Балаларга өстәмә белем бирү аларны жәмгыятьтә тормышка яраклаштыру, һөнәри юнәлеш бирү, шулай ук сәләтле балаларны ачыклау һәм аларга ярдәм итүне тәмин итә

Учреждение төрле юнәлештәге өстәмә гомум үсеш программаларын гамәлгә ашырырга хокуклы.

4.6. Учреждение озайтылган көн төркемен укучыларының ата-аналары (законлы вәкилләре) теләге һәм соравы буенча ачарга хокуклы.

4.7. Учреждение фәнни һәм ижади, консультация, белем бирү эшчәнлеген, гражданнарның сәламәтлеген саклау өлкәсендә эшчәнлек алып барырга һәм учреждение булдыру максатларына каршы килми торган башка эшчәнлек алып барырга, шул исәптән каникул вакытында укучыларның ялын һәм сәламәтләндерүен оештырырга хокуклы.

4.8. Әлеге учреждениедә белем бирүнең эчтәлегә расачыл, милли, этник, дини һәм социаль үзенчәлекләренә карамастан, халыклар арасындагы үзара аңлашуга һәм хезмәттәшлеккә ярдәм итә, дөньяга карашларның төрлеләгән исәпкә ала, укучыларның фикер һәм фикерләренә ирекле сайлап алуга хокукларын тормышка ашырырга ярдәм итә.

4.9. Учреждениедә, федераль дәүләт белем бирү стандартлары, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында һәм башка норматив хокукый актларында каралган тәртиптә, федераль дәүләт стандартлары нигезендә, белем алучы укучылар тарафыннан дәүләт оборонасы турында, гражданнарның хәрби бурычлары турында башлангыч белем алу һәм гражданнар оборонасы өлкәсендә белем алучы күнекмәләр

алу, шулай ук хәрби хезмәт нигезләре буенча укучыларны әзерләү гамәлгә ашырыла.

5. БЕЛЕМ БИРҮ ПРОЦЕССЫНДА КАТНАШУЧЫЛАР

5.1. Белем бирү процессында укучылар, учреждениенең педагогик хезмәткәрләре, укучыларның ата-аналары (законлы вәкилләре) катнаша.

5.2. Белем алучы һәм учреждение персоналының мөнәсәбәтләре хезмәттәшлек, белем алучы шәхесне хөрмәт итү һәм аңа индивидуаль үзенчәлекләргә туры китереп үсеш иреге бирү нигезендә төзелә

5.3. Учреждение һәр укучының «Бала хокуклары турында» БМО Конвенциясе һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә хокукларын тәэмин итә.

5.4. Укучылар учреждениедә хокуклы:

- тормыш һәм сәламәтлек саклау;
- физик һәм психик көчләнүнең барлык формаларынан яклау;
- федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә түләүсез гомуми белем алу (башлангыч, төп, урта) ;

- индивидуаль уку планы буенча федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә укуту; тизләтелгән уку курсы;

- китапханә-мәгълүмат ресурсларынан түләүсез файдалану;
- өстәмә (шул исәптән түләүле) белем бирү хезмәтләре алу;
- әлеге устав белән билгеләнгән формада учреждение белән идарә итүдә катнашу;

- кеше абруен, намус һәм мәгълүмат иреген хөрмәт итү, үз карашларын һәм инануларын ирекле чагылдыру;

- учреждениедә, башка мәгариф учреждениеләрендә һәм оешмаларда эшләүче клублар, секцияләр, түгәрәкләр, студияләр, кызыксыну берләшмәләрендә булу, шулай ук конкурсларда, олимпиадаларда, күргәзмәләрдә, массакүләм чараларда катнашу.

5.5. Укучылар бурычлы:

- Учреждение уставын үтәргә, тырышып укырга;
- учреждение милкенә сакчыл карарга;
- учреждение хезмәткәрләренең һәм башка укучыларның намусын һәм абруен хөрмәт итәргә;

- учреждениедә эчке тәртип кагыйдәләрен, куркынычсызлык техникасы кагыйдәләрен үтәү буенча учреждение хезмәткәрләренең таләпләрен үтәргә;

- шәхеснең даими камилләшүенә, үз белемен һәм үз-үзен тормышка ашыруга омтылырга;

- үз сәламәтлегеңне һәм тирә-юньдәге кешеләрнең сәламәтлеген саклау мәсьәләләренә аңлы карарга;

- уку йортының горөф-гадәтләренә иярү, учреждениенең үсеш концепциясен аңларга һәм кабул итәргә;

- пөхтә булырга; пөхтә һәм чиста итеп дәресләргә килергә.

5.6. Учреждениедә дисциплина укучыларның һәм педагогик хезмәткәрләрнең кешелек дәрәжәсен хөрмәт итү нигезендә алып барыла. Укучыларга карата физик һәм психик тәэсир итү алымнарын куллану рөхсәт ителми.

Белем бирү программасында каралмаган хезмәткә учреждение укучыларын аларның ата-аналарының (законлы вәкилләрен) рөхсәтеннән башка жәлеп итү тыела.

Укучыларны ижтимагый, ижтимагый-сәяси оешмаларга (берләшмәләргә), хәрәкәтләргә һәм партияләргә керергә мәжбүр итү, шулай ук аларны бу оешмалар эшчәнлегенә мәжбүри рәвештә жәлеп итү һәм агитация кампанияләрендә һәм сәяси акцияләрдә катнашу рөхсәт ителми.

Белем бирү учреждениеләре укучылары уку планы белән каралмаган чараларга иреккә керү хокукына ия.

5.7. Укучыларның ата-аналары (законлы вәкилләре) хокукы:

ә) белем алу формасын сайларга;
б) балаларның законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен якларга;
в) әлеге устав белән билгеләнгән формада учреждение белән идарә итүдә катнашырга;

Г) оешмада өстәмә хезмәт күрсәтүне оештыру буенча тәкъдимнәр кертергә;

д) белем бирү процессының барышы һәм эчтәлегә, белем алучыларның өлгереш билгеләре белән танышырга, шул исәптән бала укый торган сыйныфта учреждение директоры рөхсәтә һәм дәрес бирүче укытучы ризалыгы белән дәресләрдә йөрергә;

е) учреждениенең жәмәгать тормышында, мәктәп чараларында, экскурсияләрдә, сәяхәтләрдә катнашырга;

ж) әлеге устав һәм укыту-тәрбия процессын регламентлаучы башка документлар белән танышу;

з) педагоглар белән сөйләшергә һәм учреждениегә соңгы дәрес тәмамлагач барырга;

и) учреждениенә карап тоту һәм үстерү өчен бушлай иганә һәм максатчан взнослар кертергә;

к) учреждение эшчәнлегенә кагылышлы язма һәм телдән мөрәжәгатьләр (гаризалар, шикаятьләр) белән учреждение директорына мөрәжәгать итәргә;

л) белем алучыларның белемнәрен тикшерү өчен предметчы белгечләрнең бәйсез комиссиясе булдыруны таләп итәргә (бәяләүнең объективлыгына шик булган очракта).

5.8. Ата-аналар (законлы вәкилләре) бурычлы:

а) балаларны төп гомуми белем алуны тәэмин итәргә һәм алар тарафыннан урта гомуми белем алу өчен шартлар тудырырга;

б) әлеге уставны үтәргә;

в) учреждение тарафыннан үткәрелә торган ата-аналар жылышыларына барырга

г) учреждениенен милкенә сакчыл карарга.

5.9. Ата-аналар үз балаларын тәрбияләү һәм алар тарафыннан белем алу өчен кирәкле шартлар тудыруга җаваплы.

5.10. Педагогик эшчәнлеккә учреждениедә вазыйфасы һәм алынган белгечлек буенча квалификация характеристикасы таләпләренә туры килә торган, мәгариф һәм (яки) квалификация дәрәжәсе турында дәүләт үрнәгендәге документлар белән расланган затлар рәхсәт ителә.

5.11. Учреждениедә педагогик эшчәнлеккә суд карары яки медицина күрсәткечләре буенча тыелган затлар, шулай ук авыр һәм аеруча авыр җинаятьләр өчен хөкем ителгән затлар рәхсәт ителми

5.12. Педагогик хезмәткәрләр хокукы:

а) балаларны тәрбияләү һәм укуыту методикаларын эшләү һәм куллану, учреждение тарафыннан расланган белем бирү программасы нигезендә уку әсбапларын һәм материалларны, дәреслекләренә, укучыларның белемнәрен бәяләү ысулларын сайлау;

б) өч елга бер тапкырдан да ким түгел квалификацияне күтәрергә;

в) профессиональ намусны һәм абруйны яклауга;

г) учреждениенен администрациясеннән вазыйфа бурычларын үтәү, квалификация күтәрү өчен кирәкле шартлар булдыруны таләп итәргә;

д) учреждениенен фәнни-эксперименталь эшендә катнашырга;

е) фәнни нигез алган педагогик тәҗрибәне таратырга;

ж) беренче һәм югары квалификация категориясенә ирәкле рәвештә аттестациягә һәм аттестацияне уңышлы үткән очракта аларны алуға;

з) һәр 10 ел саен өзлексез озын ялга (1 елга кадәр). Ял бирү тәртибе һәм шартлары гамәлгә куючы тарафыннан билгеләнә;

и) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарында, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актларында билгеләнгән башка өстәмә социаль ярдәм чараларына.

5.13. Педагогик хезмәткәрләр бурычлы:

а) әлеге уставны, учреждениенен эчке хезмәт тәртибе кагыйдәләрен, вазыйфаи инструкцияләренә үтәргә;

б) белем бирү программаларын уку планы һәм графигы нигезендә сыйфатлы һәм тулы күләмдә гамәлгә ашыру;

в) белем бирү процессы вакытында укучыларның тормышы һәм сәламәтлегенә өчен җаваплы булу; г) укучыларны физик һәм психологик көчләнүнең барлык формаларыннан яклау;

д) һөнәри осталыгын күтәрү, тәрбия һәм укуыту алымнарын һәм алымнарын даими камилләштерергә;

е) белем бирү хезмәтләренә ихтыяжны канәгатьләндерүгә ярдәм итү, өстәмә хезмәт күрсәтүләренә оештыруда катнашу;

ж) тәрбия һәм укуыту мәсьәләләре буенча белем алучы гаиләләр белән хезмәттәшлек итәргә;

з) педагогик этика нормаларын үтэргэ, үз-үзен тотышына, үз педагогик эшчэнлегенне һәм учреждениедә укуыту-тәрбия процессын дискредитацияләүче укучылар белән аралашу стилинә юл куймаска;
и) биләгән вазыйфаның, квалификация категорияләре (беренче яки югары) булмаганда, 5 елга бер тапкыр аттестация үтэргә.

5.14. Педагогик хезмәткәрләренә укуыту йөкләнеше (педагогик эш) күләме уку планы һәм укуыту программалары, кадрлар белән тәэмин ителеш, Учреждениедә башка эш шартлары буенча сәгатъләр санына карап билгеләнә.

Уку йөкләнеше (педагогик эш), аның күләме хезмәт хақы ставкасы өчен сәгать нормасыннан күбрәк яки азрак булган саен, хезмәткәрнең язма ризалыгы белән генә билгеләнә.

Уку елы башында билгеләнгән укуыту йөкләнеше (педагогик эш) күләме уку планнары һәм программалары буенча сәгатъләр санын киметү, сыйныфлар санын киметү очракларыннан тыш, уку елы дәвамында кимергә мөмкин түгел.

Уку планында каралган сәгатъләр санына карап, педагогик хезмәткәрләренә уку йөкләнеше беренче һәм икенче уку ярты еллыгында төрлечә булырга мөмкин.

Яңа уку елына укуытучылар һәм башка педагогик хезмәткәрләргә укуыту йөкләнеше билгеләгәндә, Учреждение төп эш урыны булып тора, кагыйдә буларак, аның күләме һәм дәвамчанлыгы саклана.

Учреждениенә педагогик хезмәткәрләренә аның ризалыгы белән учреждение директоры боерыгы белән сыйныф укучылары белән тәрбия эшен оештыру һәм координацияләү буенча сыйныф житәкчесе һәм башка өстәмә функцияләр йөкләнә ала.

5.15. Уку-ярдәмче персонал хокуклары:

- куркыныч факторларның йогынтысыннан сакланган эш урынына ;
- отпусklar графигы нигезендә ел саен түләнә торган түләүле ялга;
- һөнәри намусны һәм абруйны яклауга;
- директор каравына Учреждение эшчәнлеген яхшырту буенча тәкъдимнәр тәкъдим итэргә;
- учреждениенә Коллектив килешүендә, Россия Федерациясе Хезмәт кодексинда каралган ташламалар, гарантияләр һәм компенсацияләргә;
- мөгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар арасында бәхәсләрне жайга салу комиссиясенә мөрәжәгать итүгә;
- санитар-гигиена шартларын саклау өчен чаралар белән тәэмин итүгә;
- Россия Федерациясе законнары нигезендә башка хокуклар.

5.16. Уку-ярдәмче персонал түбәндәгеләр бурычлары:

- укучыларның тормыш эшчәнлеген планлаштыруда һәм оештыруда катнашырга;
- балаларны исәпкә алып, үз-үзләренә хезмәт күрсәтү эшен оештырырга, алар тарафыннан хезмәтне саклау таләпләрен үтәү, аларга кулдан килгәнчә ярдәм итэргә;

- кире кагылган тәртипне, начар гадәтләрне профилактикалау эшендә катнашырга;
- биналарның һәм жиһазларның санитар торышын тәэмин итәргә;
- белем бирү процессы вакытында балаларның гомерен һәм сәламәтлеген саклауны тәэмин итәргә;
- учреждение директоры боерыкларын үтәргә;
- хезмәтне саклау һәм янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәргә;
- белем бирү процессын оештыру өчен кирәкле социаль-көнкүреш шартларын тәэмин итү буенча чаралар күрергә;
- медицина тикшерүләрен вакытында үтәргә.

5.17. Укыту-ярдәмче персонал федераль законнарда, хезмәт инструкцияләрендә каралган тәртиптә һәм очракларда үзенә йөкләнгән бурычларны тиешенчә үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылык тота.

5.18. Хезмәт күрсәтүче персонал хокуклы:

- зарарлы һәм куркыныч факторларның тәэсиреннән сакланган эш урынына;
- отпусklar графигы нигезендә еллык түләүле ялга;
- хезмәт вазыйфаларын башкару өчен инвентарь, чаралар белән тәэмин итүгә;
- һөнәри намусны һәм абруен яклауга;
- хезмәт күрсәтүче персоналның эшен камилләштерү, учреждение эшен яхшырту буенча тәкъдимнәр кертергә;
- учреждениенең Коллектив килешүендә, Россия Федерациясә Хезмәт кодексында каралган ташламаларга, гарантияләргә һәм компенсацияләргә;
- белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар арасында бәхәсләрне жайга салу комиссиясенә мөрәжәгать итүгә.

5.19. Хезмәт күрсәтүче персонал түбәндәге бурычлы:

- санитар-гигиена шартларын сакларга;
- эш графигын үтәргә;
- хезмәтне саклау һәм янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәргә;
- үз вакытында медицина тикшерүләрен үтәргә;
- учреждение директоры боерыкларын үтәргә;
- биналарның санитар торышын тәэмин итәргә;
- жиһазларның сакланышын тәэмин итәргә;
- вазыйфа инструкциясә нигезендә башка вазыйфаларны башкару.

5.20. Хезмәт күрсәтүче персонал үзенә йөкләнгән бурычларны тиешенчә үтәмәгән һәм тиешенчә үтәмәгән өчен федераль законнарда, вазыйфаи инструкцияләрдә каралган очракларда җаваплы.

5.21. Учреждение хезмәткәрләрен кабул итү Россия Федерациясенә хезмәт законнары нормалары нигезендә башкарыла.

Хезмәткәр белән оешманың хезмәт мөнәсәбәтләре хезмәт килешүе белән жайга салына, аның шартлары хезмәт турында Россия Федерациясә законнарына каршы килергә тиеш түгел.

5.22. Учреждение хезмәткәрләре түбәндәгеләргә хокуклы:

- а) учреждение белән идарә итүдә әлеге устав һәм (яки) оешманың локаль норматив актлары белән билгеләнгән тәртиптә катнашуға;
- б) һөнәри намусны һәм абруйны яклауға.

5.23. Учреждение хезмәткәрләре квалификация характеристикалары таләпләренә туры килергә һәм әлеге Уставны үтәргә тиеш.

5.24. Учреждение хезмәткәрләренә хезмәт өчен түләү системасы федераль законнар һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары һәм Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актлары нигезендә учреждениенә коллектив шартнамәсе, килешүләр, локаль норматив актлары белән билгеләнә.

5.25. Учреждение хезмәткәрләренә хезмәт хакын Учреждениенә хезмәткәренә квалификациясенә карап билгели, авырлыктар арткан чорда, санын, сыйфатын һәм шартларын башкарыла торган эшләр, шулай ук компенсацион түләү (түләү һәм өстәмә компенсацион характердагы) конкурс һәм түләү (түләү һәм өстәмә кызыксындыру характерындагы, премия һәм башка поощрительные түләү).

5.26. Учреждение хезмәткәрләренә башка хокуклары һәм бурычлары, социаль гарантияләр һәм ташламалар Россия Федерациясе законнары, хезмәт шартнамәсе, вазыйфай инструкциялар, учреждениенә эчке хезмәт тәртибе кагыйдәләре белән билгеләнә.

6. УЧРЕЖДЕНИЕ БЕЛӘН ИДАРӘ ИТҮ ТӘРТИБЕ

6.1. Учреждение белән идарә итү Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла, бердәм һәм коллегиальлек принципларында төзелә.

6.2. Учреждение белән идарә итү органнарын сайлау тәртибе, аларның компетенциясе, эшчәнлекне оештыру әлеге устав һәм Учреждениенә локаль норматив актлары белән билгеләнә.

6.3. Учреждение эшчәнлегенә агымдагы житәкчелек итүче директор учреждениенә бердәнбер башкарма органы булып тора.

Учреждение директоры Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә әлеге Устав нигезендә вазыйфага билгеләнә һәм вазыйфадан азат ителә. Учреждение директоры вазыйфасына билгеләп кую һәм вазыйфадан азат итү гамәлгә куючы тарафыннан башкарыла.

Учреждение директоры белән Россия Федерациясе Хезмәт кодексы нигезендә хезмәт килешүе төзелә.

6.4. Учреждение директоры белем алучы, аларның ата-аналары (законлы вәкилләре), дәүләт, жәмгыять һәм гамәлгә куючы алдында квалификация таләпләре, хезмәт шартнамәсе һәм әлеге Уставта каралган функциональ бурычлар нигезендә үз эшчәнлекләре нәтижәләре өчен җаваплы.

6.5. Учреждение директоры һәм оешманың идарә органнары арасында вәкаләтләренә чикләү әлеге устав һәм оешманың локаль норматив актлары белән билгеләнә.

6.7. Учреждение директоры компетенциясенә, федераль законнар, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актлары, әлеге устав белән гамәлгә куючы һәм Учреждение белән идарә итү органнары компетенциясенә караган мәсьәләләрдән тыш, әлеге Учреждение эшчәнлегенә белән ағымдагы житәкчелек итү мәсьәләләре керә.

6.8. Учреждение Директоры:

6.8.1. Доверенностьтән башка Учреждение исемненән эш итә, шул исәптән аның мәнфәгатьләрен яклай һәм алыш-бирешләр алып бара;

6.8.2. Учреждениенен штат расписаниесен раслай;

6.8.3. Учреждениенен эшчәнлеген регламентлаштыручы эчке документлар, локаль норматив актлар раслай;

6.8.4. Боерыклар чыгара һәм оешманың барлык хезмәткәрләре тарафыннан мәжбүри үтәргә тиешле күрсәтмәләр бирә;

6.8.5. Билгеләнгән тәртиптә учреждение мөлкәте белән эш итә;

6.8.6. Учреждение хезмәткәрләре белән килешүләр төзи, шул исәптән хезмәт килешүләре төзи;

6.8.7. Ышаныч кәгазе бирә, шәхси счетлар ача;

6.8.8. Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән тәртиптә учреждение акчаларыннан файдалану хокукына ия;

6.8.9. Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарында, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актларында, әлеге устав, хезмәт килешүендә каралган башка хокукларны һәм бурычларны гамәлгә ашыра. 6.9. Учреждение белән идарә итү өлкәсендә гамәлгә куючы компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

6.9.1. Учреждение уставын раслау, шулай ук аңа үзгәреشلәр кертү;

6.9.2. Учреждение директорының Учреждениенен аерымланган бүлекчәләрен булдыру һәм бетерү, аның вәкилләкләрен ачу һәм ябу турындагы тәкъдимнәрен карау һәм хуплау;

6.9.3. Федераль закон нигезендә мондый килешүләренә башкару өчен гамәлгә куючының ризалыгы таләп ителгән очракларда учреждение директорының мөлкәт белән алыш-биреш төзү турындагы тәкъдимнәрен карау һәм раслау;

6.9.4. Төп эшчәнлек нигезендә учреждение өчен биремнәр билгеләү һәм әлеге биремне үтәүне финанс белән тәмин итүне гамәлгә ашыру. Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актларында каралган очракларда һәм тәртиптә гамәлгә куюга муниципаль биремне вакытыннан алда туктату;

6.9.5. Учреждениенен үз эшчәнлегенә һәм аңа беркетелгән милекне файдалану турындагы хисапларны бастырып чыгару өчен массакүләм мәгълүмат чараларын билгеләү;

6.9.6. Тапшыру актларын яки бүлү балансларын раслау;

6.9.7. Россия Федерациясе законнары белән жайга салынмаган өлешендә Учреждениюгә гражданнары кабул итү кагыйдэләрен билгеләү;

6.9.8. Учреждениюгә керем китерү эшчәнлегенә чикләүләр кую;

6.9.9. Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы бюджетына түләүле белем бирү хезмәтләре күрсәтү юлы белән бюджет акчасы исәбеннән финанслана торган мәгариф эшчәнлегенә урынына учреждение тарафыннан алынган акчаларны тартып алу;

6.9.10. Әлеге Уставта каралган белем бирү эшчәнлегенә зыян китерсә, учреждениегә керем китерә торган эшчәнлеген туктатып тору суд карарларына кадәр;

6.9.11. Үз компетенциясе кысаларында Учреждение эшчәнлегенә гамәлгә ашыру буенча методик рекомендацияләр һәм мәжбүри материаллар нәшер итү;

6.9.12. Хисап тоту эчтәлегенә һәм формаларына таләпләрне, шулай ук учреждение эшчәнлегенә турында хисап тапшыру тәртибен билгеләү;

6.9.13. Учреждениедә беркетелгән мөлкәтне саклап калуны һәм нәтижәле файдалануны тәмин итү өлешендә учреждение эшчәнлегенә контрольне гамәлгә ашыру;

6.9.14. Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актларында каралган тәртиптә муниципаль хезмәтләр күрсәтүне (эшләр башкаруны) контрольдә тоту чараларын үткәрү;

6.9.15. Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актларында каралган тәртиптә Учреждениюгә карата муниципаль финанс контроленә гамәлгә ашыру;

6.9.16. Учреждение биналарын һәм корылмаларын карап тотуны тәмин итү, аның янәшәсендәге территорияне төзекләндерү, учреждение объектларын реконструкцияләү, капитал ремонтлау эшен координацияләү, аның матди базасын үстерүне контрольдә тоту;

6.9.17. Мәгариф өлкәсендә максатчан район программаларын гамәлгә ашыру буенча Учреждение эшчәнлегенә координацияләү;

6.9.18. Белем алучыларны ата-аналар (законлы вәкилләр) ризалыгы белән учреждение эшчәнлегенә туктатылган очракта, шулай ук оешманың лицензиясен гамәлдән чыгарылган очракта Башка белем бирү учреждениеләренә күчәрүне тәмин итү;

6.9.19. Учреждениюгә беркетелгән муниципаль милекне арендау килешүе проекты нәтижәләрен эксперт бәяләвен эзерләү, учреждение объектларын билгеләү, реконструкцияләү, модернизацияләү яки бетерү турында карарлар эзерләү;

6.9.20. Учреждениене педагогик кадрлар белән тәмин итүдә ярдәм күрсәтү;

6.9.21. «Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар, Россия Федерациясе Хөкүмәте карарлары һәм боерыклары, федераль башкарма хакимият органнарының норматив хокукый актлары, «Мәгариф

турында» Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасының башка законнары, Татарстан Республикасы Хөкүмәте карарлары һәм боерыклары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы муниципаль хокукый актлары, әлеге устав белән каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

6.10. Учреждение белән идарә итүнең коллегияль органнары булып учреждение хезмәткәрләренең гомуми жыелышы һәм педагогик совет тора.

6.11. Хезмәткәрләрнең гомуми жыелышы – оешманың барлык хезмәткәрләрен берләштерүче коллегияль идарә органы:

- яңа редакциядә Устав проекты, учреждение уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр проекты эзерли һәм кабул итә;

- эчке хезмәт тәртибе кагыйдәләрен, мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучыларның хезмәт һәм социаль хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен регламентлый торган башка локаль норматив актлар эшли һәм кабул итә. Гомуми жыелыш вәкаләтләре вакыты-мәгариф оешмасы эшчәнлегенә чорына. Учреждение хезмәткәрләренең гомуми жыелышы үз составыннан рәисне һәм секретарен сайлый. Учреждение хезмәткәрләренең гомуми жыелышлары беркетмәләре рәис һәм секретарь тарафыннан имзалана. Учреждение хезмәткәрләренең гомуми жыелышы рәис тарафыннан тиешенчә башкарыла. Учреждение хезмәткәрләренең гомуми жыелышының чираттан тыш утырышлары составының өчтән береннән дә ким булмаган өлеше таләбе буенча үткәрелә. Учреждение хезмәткәрләренең гомуми жыелышы карары, әгәр аның утырышында аның составының кимендә өчтән икесе катнашса һәм карар өчен катнашкан кешеләрнең яртысыннан артыгы тавыш бирсә, хокуклы санала. Тавышларның тигез саны булганда, учреждение хезмәткәрләренең гомуми жыелышы Рәисе тавышы хәлиткеч булып тора. Тавыш бирү процедурасы учреждение хезмәткәрләренең гомуми жыелышы белән билгеләнә. Учреждение хезмәткәрләренең гомуми жыелышы карарлары учреждение директоры боерыклары белән тормышка ашырыла.

6.12. Педагогик совет-идарәнең коллегияль органы:

- учреждениене үстерү программасын эшли;

- белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучыларның академик хокукларын, ирекләрен һәм бурычларын регламентлаучы учреждениенең локаль актларын карый һәм кабул итә;

- учреждениенең еллык эш планын һәм уку планын кабул итә;

- оешманың төп белем бирү программаларын эзерли; мәгариф эчтәлегенә төрле вариантларын сайлап ала һәм житештерә: федераль дәүләт белем бирү стандартларына туры килә торган белем бирү программалары белем бирү эшчәнлегенә гамәлгә ашыручы оешмалар тарафыннан башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирү программаларын тормышка ашырганда файдаланырга тәкъдим ителгән дәреслекләрнең расланган федераль исемлегенә нигезендә дәреслекләр исемлеген, шулай ук әлеге белем бирү

программаларын тормышка ашырганда мондый оешмалар тарафыннан куллануга рөхсәт ителгән уку эсбаплары исемлеген билгели;

- педагогик хезмәткәрләрнең квалификациясен күтәрүгә, аларның белем бирү процессы һәм белем бирү технологияләре методикаларын, шул исәптән дистанцион белем бирү технологияләрен куллану һәм камилләштерү буенча ижади инициативаларны үстерүгә ярдәм итә;

- укучыларның өлгерешенә һәм арадаш аттестациясенә агымдагы контроль үткөрү формасы, вакытлылыгы һәм тәртибе турында Карар кабул итә;

- белем бирү сыйфатын бәяләүнең эчке системасы эшләнән тәэмин итү, үз-үзенә эзәрлеклөләр үткөрү формасы, вакыт-вакыт һәм тәртибе турында Карар кабул итә;

- укучыларны йомгаклау аттестациясенә чыгару, укучыларны киләсе сыйныфка шартлы рәвештә күчерү, учреждениедән чыгару, шулай ук ата-аналар (законлы вәкилләр) белән килешү буенча, шул ук класста кабат уку, жайлаштырылган белем бирү программалары буенча укуга күчерү яки индивидуаль уку планы буенча укутуга күчерү турында Карар кабул итә;

- законда һәм әлеге Уставта каралган очрақларда белем алучы кешене учреждениедән төшереп калдыру турында Карар кабул итә;

- укучыларны бүләкләү турында Карар кабул итә;

- педагогик вазыйфаларны биләүгә конкурс игълан итү һәм аның шартларын раслау турында Карар кабул итәргә мөмкин;

- Россия Федерациясе законнары белән тыелмаган балаларның ата-аналары (балигъ булмаган балаларның законлы вәкилләре) ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегенә карап тикшерү юлы белән булышлык күрсәтә учреждение белән идарә итүне камилләштерү буенча, шулай ук аларның хокукларына һәм законлы мәнфәгатьләренә кагылышлы локаль норматив актлар кабул иткәндә күрсәтелгән берләшмәләрнең дәлилләнгән тәкъдимнәре. Педагогик совет вәкаләтләре вакыты-мәгариф оешмасы эшчәнлегенә чорына. Педагогик совет үз составыннан рәис һәм секретарен сайлый. Педагогик Советлар беркетмәләре рәис һәм секретарь тарафыннан имзаланалар. Учреждениенң педагогик советы рәисе тарафыннан елга дүрт тапкырдан да ким булмаган санда тәкъдим ителә.

Педагогик советның чираттан тыш утырышлары составның өчтән бер өлеше таләбе буенча үткәрелә. Әгәр дә аның утырышында аның составының кимендә өчтән икесе катнашса һәм әлеге карар өчен катнашкан кешеләрнең яртысыннан артыграгы тавыш бирсә, педагогик совет карары дәрәс санала.

Тавышларның тигез саны булганда, учреждениенң педагогик советы рәисе тавышы хәлиткеч булып тора. Тавыш бирү процедурасы учреждениенң педагогик советы тарафыннан билгеләнә. Педагогик совет карарлары учреждение директоры боерыклары белән тормышка ашырыла.

Педагогик совет эшчәнлегенә педагогик совет турындагы нигезләмә белән регламентлана, ул законнарда һәм әлеге уставка каршы килә алмый.

6.13. Учреждениедә төрле һөнәри-педагогик берләшмәләр оештырыла ала: методик совет, методик берләшмәләр, кафедралар, ижади лабораторияләр

h. б.

6.13.1. Һөнәри-педагогик берләшмәләр булдыру максаты:

- а) педагогик хезмәткәрләргә методик ярдәм күрсәтү;
- б) педагогик һәм укучылар коллективларының фәнни-методик, тикшеренү һәм тәҗрибә-эксперименталь эшчәнлеген оештыру;
- в) мәгърифәтчелек-педагогик эшчәнлек;
- г) методик һәм уку материаллары, педагогларның эш сыйфаты экспертизасы;
- д) имтихан материалларын, уку программаларын һәм уку елына календарь-тематик планлаштыруны карау һәм тикшерү.

6.14. Учреждениедә укучылар үзидарәсе органнары һәм укучылар оешмалары ирекле рәвештә оештырыла ала. Учреждение укучылар оешмалары вәкилләренә кирәкле мәгълүмат бирә һәм укучылар мәнфәгатләренә кагылышлы мәсьәләләр буенча фикер алышканда идарә органнары утырышларында катнашырга рөхсәт итә.

6.15. Учреждениедә укучылар, ата-аналар (законлы вәкилләре) инициативасы буенча укучылар Советы һәм ата-аналар Советы оештырыла ала. Укучылар Советы һәм ата – аналар советы булдыру максаты-беләм бирү оешмасы белән идарә итү мәсьәләләре һәм беләм бирү оешмасы тарафыннан укучыларның һәм ата-аналарның хокукларына һәм законлы мәнфәгатләренә кагылышлы локаль норматив актлар кабул иткәндә укучыларның һәм ата-аналарның фикерен исәпкә алу. Фикерне исәпкә алу тәртибе әлеге устав белән билгеләнә.

7. ОЕШМАНЫҢ ФИНАНС ҺӘМ ХУҖАЛЫК ЭШЧӘНЛЕГЕ СТРУКТУРАСЫ

7.1. Учреждениенә мөлкәте аларга Россия Федерациясе Граждан кодексы нигезендә, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә оператив идарә итү хокукында беркетелә.

7.2. Мөлкәтне аеруча кыйммәтле күчемле милек категориясенә кертү турындагы карар әлеге мөлкәтне Учреждениегә беркетү турында Карар кабул итү белән бер үк вакытта кабул ителә.

7.3. Учреждение үзенә устав бурычларын үтәү өчен кирәкле жир кишәрлеге аңа даими (сроксыз файдалану) хокукында бирелә.

7.4. Әлеге Учреждение үзенә беркетелгән мөлкәткә карата Россия Федерациясенә гамәлдәге законнары белән билгеләнгән чикләрдә Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының 31 муниципаль хокукый актында файдалану һәм аларны куллану хокукларын гамәлгә ашыра.

7.5. Учреждение үзенә беркетелгән милеккә карата бурычлы:

7.5.1. Максатчан билгеләнеше буенча милекне нәтиҗәле файдалану; 7.5.2. Милекнең сакланышын тәмин итү, аңа зыян китерә торган гамәлләр кылмаска, эксплуатация барышында норматив тузуны исәпкә алып, оператив

идарәнең тулы вакытына техник яктан төзек һәм эксплуатацияләүгә яраклы хәлдә милеккә ярдәм итәргә, шулай ук учреждениегә беркетелгән территорияне төзекләндерүне, яшелләндерүне һәм жыештыруны гамәлгә ашырырга;

7.5.3. Учреждениегә беркетелгән мөлкәтне капитал һәм агымдагы ремонтлауны тормышка ашырырга.

7.6. Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән очракларда милекче милекне тартып алу турында Карар кабул итә, ул милекченең күрсәтмә документы белән рәсмиләштерелә.

7.7. Учреждение жир кишәрлегенә Документлар мөстәкыйль рәсмиләштерә һәм аннан файдаланган өчен түләүләр кертә, аңа милекче биргән күчемсез мөлкәткә оператив идарә итү хокукын дәүләт теркәвенә алуны гамәлгә ашыра.

7.8. Учреждение гамәлгә куючы ризалыгыннан башка күчемсез милек һәм аңа беркетелгән милек яки сатып алынган учреждение тарафыннан әлеге мөлкәтне, шулай ук теләсә нинди күчемсез милек сатып алуга бүлеп бирелгән акчалар хисабына аңа беркетелгән аеруча кыйммәтле күчемле мөлкәт белән эш итәргә хокуклы түгел.

7.9. Учреждениегә беркетелгән яки Аның тарафыннан сатып алынган күчемсез милек, шулай ук учреждениедә урнашкан аеруча кыйммәтле күчемле мөлкәт билгеләнгән тәртиптә аерым исәпкә алынырга тиеш.

7.10. Контрактлар һәм башка гражданлык-хокукий килешүләр төзү учреждение тарафыннан үз исеменнән гамәлгә ашырыла. Оешма тарафыннан товарлар китерүгә, эшләр башкаруга һәм хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру муниципаль ихтыяжлар өчен заказлар урнаштыру өчен билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7.11. Учреждение кыйммәтле кәгазьләр белән алыш-бирешләр ясарга һәм акча акчаларын кредит оешмаларында депозитларда урнаштырырга хокуклы түгел.

7.12. Учреждениенең мөлкәтен акчалата һәм башка рәвешләрдә формалаштыру чыганаclarы булып түбәндәгеләр тора:

- а) Гамәлгә куючының йөкләмәсе нигезендә гамәлгә куючының тарафыннан алына торган субсидияләр;
- б) ирекле милек, акчалата түләүләр һәм иганәләр;
- в) эшләрне, хезмәт күрсәтүләрне гамәлгә ашырудан кертгән табыш;
- г) Россия Федерациясе законнары белән тыелмаган башка чыганаclar.

7.13. Учреждениенең керемнәре аның мөстәкыйль күрсәтмәсенә кертелә һәм Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, алар өчен максатларга ирешү өчен кулланыла,

7.14. Учреждение ел саен үзенең эшчәнлегенә һәм аңа беркетелгән мөлкәтне Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә, гамәлгә куючы тарафыннан билгеләнгән массакүләм мәгълүмат чараларында куллану турында хисаплар бастырып чыгара.

7.15. Финанслау гамэлгә куючы тарафыннан Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актлары нигезендә билгеләнгән муниципаль йөкләмә нигезендә Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актлары нигезендә билгеләнгән бер укучыга исәпләнгән нормативлар нигезендә гамэлгә ашырыла.

7.16. Учреждение -учреждениене карап тотуга һәм аларга үз функцияләрен гамэлгә ашыруга юнәлдерелгән бюджет акчаларын рациональ һәм экономияле тотуны оештыра, шулай ук бюджет һәм бюджеттан тыш чыганақлардан алынган акчаларны максатчан файдалануны тәмин итә.

7.17. Хезмәткә түләү системасы, өстәмә түләү һәм өстәмә түләү системасы исәбен арттыру һәм алып бару тәртибе учреждениедә Россия Федерациясенә гамәлдәге законнары, Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актлары, учреждениенең локаль норматив актлары нигезендә билгеләнә һәм алып барыла.

7.18. Учреждение тарафыннан өстәмә чаралар жәлеп итү нормативларны һәм (яки) аны финанслауның абсолют күләмен Татарстан Республикасы Спас муниципаль районы бюджетыннан киметүгә китерми.

7.19. Учреждение:

7.19.1. Учреждение эшчәнлегә белән идарә итү структурасын һәм штат расписаниесен билгели;

7.19.2. Хезмәткәрләрне сайлау, эшкә кабул итү, вазыйфа бурычларны бүлүне гамэлгә ашыра, хезмәткәрләрнең квалификация дәрәжәсе өчен жаваплы була.

7.19.3. Хезмәткәрләрнең хезмәт хакын, аларның квалификациясенә, катлаулыгына, санына, сыйфатына һәм эш шартларына бәйле рәвештә, шулай ук компенсация түләүләре (компенсация характерындагы өстәмә түләүләр һәм өстәмәләр) һәм стимуллаштыручы түләүләр (өстәмә түләүләр, кызыксындыру характерындагы өстәмәләр, премияләр һәм башка кызыксындыру түләүләре) билгели.

7.20. Учреждение түбәндәге документларның ачыклығын һәм үтемләлеген тәмин итә:

- а) әлеге устав, шул исәптән аңа кертелгән үзгәрешләр;
- б) учреждениене дәүләт теркәве турында таныклык;
- в) лицензия;
- г) дәүләт аккредитациясе турында таныклык;
- д) учреждениене булдыру турындагы карарлар;
- е) учреждение житәкчесен билгеләү турында карарлар;
- ж) оешманың финанс-хужалык эшчәнлегә планы;
- з) учреждениенең еллык бухгалтер хисабы;
- и) еллык бухгалтерлык хисап учреждениесенә аудитор бәяләмәсе.

8. БУХГАЛТЕРЛЫК ҺӘМ СТАТИСТИКА ИСӘБЕ, ОЕШМАНЫҢ ФИНАНС-ХУЖАЛЫК ЭШЧӘНЛЕГЕН КОНТРОЛЬДӘ ТОТУ

8.1. Учреждение бухгалтерлык исәбен алып бара, Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән тәртиптә бухгалтерлык хисаплылыгын һәм статистик хисаплылыкны тәкъдим итә.

8.2. Бухгалтерлык һәм статистик исәп - хисапларны бозган өчен учреждениенең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән җаваплылыкка ия.

8.3. Учреждение Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары нигезендә килешү, салым һәм башка йөкләмәләрне бозган, шулай ук керем китерә торган эшчәнлек алып баруны бозган өчен җаваплылык тотта.

8.4. Учреждениенең финанс-хужалык эшчәнлеген тикшерү гамәлгә куючы белән бергә Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары, Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый законнары нигезендә финанс контроле органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

9. УЧРЕЖДЕНИЕНЕ ҮЗГӘРТЕП КОРУ ҺӘМ БЕТЕРҮ

9.1. Учреждение Россия Федерациясе Граждан кодексы һәм башка федераль законнар белән каралган очракларда һәм тәртиптә үзгәртеп корылырга мөмкин.

9.2. Учреждениене үзгәртеп кору, бетерү турындагы карар Татарстан Республикасы Спас муниципаль районының муниципаль хокукый актлары нигезендә гамәлгә куючы тарафыннан кабул ителә.

Белем алуга конституцион хокуклары бозылуга китермәсә, Учреждение үзгәртеп корырга мөмкин.

9.3. Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда учреждениене үзгәртеп кору һәм бетерү суд карары буенча гамәлгә ашырылырга мөмкин.

9.4. Учреждениене үзгәртеп корганда филиалны мөстәкыйль юридик зат итеп үзгәртү, юридик затның белем бирү учреждениесенә кушылуы, белем бирү учреждениесе булып саналмаган автоном мәгариф учреждениесенең тибын үзгәртү юлы белән гамәлгә керә. Учреждение аның уставында лицензия нигезендә билгеле эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашырырга хокуклы һәм мондый белем бирү учреждениесенә бирелгән дәүләт аккредитациясе турында таныклык, гамәлдә булган лицензия һәм таныклык аша эш итә.

Учреждениене бер яки берничә белем бирү учреждениесен кушу рәвешендә үзгәртеп корганда лицензия һәм үзгәртеп корылган белем бирү учреждениесенең дәүләт аккредитациясе турындагы таныклык тәртиптә янадан рәсмиләштерелә, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән лицензияләрне исәпкә алып, тоташтырыла.

9.5. Учреждение үзгәртеп кору турында карар кабул ителгәннән соң утыз көннән дә соңга калмыйча бу хакта үзенә танылган кредиторларны язма рәвештә хәбәр итә.

9.6. Бер юридик заттан башка (тоташтыруга) яки яңа барлыкка килгән юридик затка хокук һәм вазыйфалар күчү (кушу, үзгәртеп кору) тапшыру акты белән рәсмиләштерелә.

9.7. Шул бүленеш һәм бүлеп бирү вакытында бүлү балансы. төзелә .

9.8. Тапшыру акты һәм бүлү балансы гамәлгә куючы белән раслана һәм милекчесе белән килешенә.

9.9. Тапшыру актына һәм бүлек балансына кушып бирелә:

а) үзгәртеп кору датасына төп чаралар һәм товар-матди кыйммәтләрнең инвентаризацион ельязмасы;

б) дебитор расшифровкасы һәм кредит бурычлары;

в) эшләрне тапшыру, шул исәптән хезмәт хақы һәм шәхси составы турында мәгълүматлар ;

Г) исәп-хисап счетын ябу турында банк белешмәсе.

9.10. Учреждение директоры өч көнлек срокта учреждениене үзгәртеп кору турында бердәм дәүләт реестрына язылу турында таныклык алганнан соң аны гамәлгә куючыга һәм милекчегә тапшыра.

9.11. Эшчәнлеген туктаткан учреждение мөһере һәм штампларын үзгәртеп корганда гамәлгә куючыга тапшырыла.

9.12. Ликвидация комиссиясе кредиторларны ачыклау һәм дебитор бурычларын алуга чаралар күрә, шулай ук кредиторларга учреждениене бетерү турында язмача хәбәр итә.

9.13. Юкка чыгару турында хәбәр матбугатта басылып чыккан көннән, ике айлык вакыт узгач, ликвидацияләү Комиссиясе юкка чыгарылган учреждениенең мөлкәт составы, кредитор тарафыннан куелган таләпләр исемлеге, шулай ук аларны карау нәтижеләре турында белешмәләрне үз эченә алган арадаш ликвидация балансын төзи.

9.14. Учреждениенең арадаш ликвидация балансы ликвидацияләү Комиссиясе тарафыннан төзелә һәм гамәлгә куючы тарафыннан раслана һәм шулай ук милекче белән килешенергә тиеш.

9.15. Кредиторлар белән исәп-хисап тәмамланганнан соң, ликвидация комиссиясе учреждениенең ликвидация балансын төзи һәм аны гамәлгә куючыга раслауга тәкъдим итә.

9.16. Ликвидационный баланс учреждениесе милекче белән килешергә тиеш.

9.17. Расланган ликвидация балансы, юридик затларны дәүләт теркәвенә алуны, гамәлгә ашыручы тиешле органга жибәрелергә тиеш.

9.18. Учреждениенең ликвидация комиссиясе рәисе учреждениене бетерү турында юридик затларның бердәм дәүләт реестрына язылу турындагы таныклык алганнан соң өч көн эчендә аның хужасы булып тора.

9.19. Матбугат учреждениесен һәм штампларны бетергәндә учреждениеләр гамәлгә куючыга ликвидацион баланс белән бергә тапшырыла.

9.20. Кредиторларның таләпләрен канәгатьләндергәннән соң калган мөлкәт, шулай ук федераль законнар нигезендә учреждение йөкләмәләре буенча

түлөтөлө алмаган мөлкөт- учреждениенен ликвидация комиссиясе тарафыннан Учреждениене гамэлгэ куючыга тапшырыла.

9.21. Учреждениене бетерү бары тик торак пунктларда яшәүчеләр, учреждение тарафыннан хезмәт күрсәтелә торган учреждениеләр ризалыгы белән генә рөхсәт ителә.

9.22. Учреждениене бетерү яки үзгәртеп корганда, шулай ук лицензия юкка чыгарылган очракта, гамэлгэ куючы укучыларны ата-аналары (законлы вәкилләре) белән килешү буенча башка гомуми белем бирү учреждениеләренә күчерү өчен җаваплылыкны үз өстенә ала.

9.23. Учреждениене бетергәндә яки үзгәртеп корганда эштән китүчеләр хезмәт турында Россия Федерациясе законнары нигезендә аларның хокукларын һәм мәнфәгатьләрен үтәү гарантияләнгән.

10. УЧРЕЖДЕНИЕ УСТАВЫН ЭШЛӘУ ҺӘМ КАБУЛ ИТҮ, АҢА ҮЗГӘРЕШЛӘР ҺӘМ ӨСТӘМӘЛӘР КЕРТҮ ТӘРТИБЕ

10.1. Оешманың уставы яңа редакциядә, уставка үзгәреشلәр һәм (яки) өстәмәләр учреждение тарафыннан эшләнә, устав гамэлгэ куючы тарафыннан раслана.

10.2. Учреждение уставы юридик затларны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәвенә алуны гамэлгэ ашыручы орган тарафыннан теркәлә.

11. УЧРЕЖДЕНИЕНЕН ЛОКАЛЬ АКТЛАРЫ

11.1. Учреждение белем бирү мөнәсәбәтләрен җайга сала торган нормаларны үз компетенциясе чикләрендә Россия Федерациясе законнары нигезендә әлегә устав белән билгеләнгән тәртиптә кабул итә.

1.2. Учреждение аның эшчәнлеген регламентлаштыручы түбәндәге локаль актлар кабул итәргә хокуклы:

- ә) нигезләмә;
- б) боерыклар;
- в) кагыйдәләр;
- г) инструкция;
- д) килешүләр.
- е) карарлар.

11.3. Учреждениенен локаль норматив актлары коллектив идарә органнары карарларын (гомуми җыелыш, педагогик совет) исәпкә алып, аларның компетенцияләре өлешендә учреждение директоры боерыгы белән раслана. Директор компетенцияләре өлешендә директор мөстәкыйль рәвештә локаль актлар кабул итә.

11.4. Укучылар һәм учреждение хезмәткәрләренен хокукларына кагылышлы локаль норматив актлар кабул иткәндә укучылар советлары, ата-аналар фикерләре, шулай ук хезмәт законнары, учреждение

хезмэткэрлэренең вәкаләтле органнары тарафыннан каралган тәртиптә һәм очрақларда (мондый вәкилләккә органнар булганда) исәпкә алына.

11.5. Күмәк килешү, килешүләр нигезендә хезмэт хокукы нормаларын үз эченә алган локаль норматив актлар кабул итү, учреждение хезмэткэрлэренең вәкилләккә органы белән килешү буенча каралырга мөмкин.

11.6. Учреждение директоры карар кабул итәр алдыннан укучыларның, ата-аналарның (законлы вәкиллэренең) балигы булмаган балаларның һәм учреждение хезмэткэрлэренең хокукларына һәм законлы мәнфәгатьлэренә кагылышлы локаль норматив акт проектын жиберә, һәм аның буенча укучылар советына, ата – аналар советына нигезләү, шулай ук хезмэт законнары белән каралган тәртиптә һәм очрақларда-учреждениенең барлык яки күпчелек хезмэткэрлэренең мәнфәгатьлэрен кайгыртучы беренчел профсоюз оешмасының сайлау органына хбәр итә.

11.7. Укучылар Советы, ата-аналар советы, беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы күрсәтелгән локаль норматив акт проектын алганнан соң биш эш көннән дә соңга қалмыйча, учреждение директорына проект буенча мотивлаштырылган фикерне язма рәвештә жиберә.

11.8. Укучылар Советы, ата-аналар советы, беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы мотивлаштырылган фикере локаль норматив акт проекты белән килешмәгән яисә аны камилләштерү буенча тәкъдимнәр үз эченә алган очрақта, учреждение директоры аның белән килешергә мөмкин яки нигезле фикер алганнан соң өч көн дәвамында үзара кабул ителә торган карарга ирешү максатларында укучылар Советы, ата-аналар советы, беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы белән өстәмә консультацияләр үткәрергә тиеш.

11.9. Килешүдә барлыкка килгән каршылыклар беркетмә белән рәсмиләштерелә, шуннан соң учреждение директоры локаль норматив акт кабул итәргә хокуклы.

11.10. Беренчел профсоюз оешмасының сайлап алу органы белән килешүгә ирешмәгән локаль норматив актка тиешле дәүләт хезмэт инспекциясенә яки судка шикаять бирелергә мөмкин. Башлангыч профсоюз оешмасының сайлау органы шулай ук хезмэт кодексында билгеләнгән тәртиптә күмәк хезмэт бәхәс процедурасын башлап жиберергә хокуклы.

11.11. Учреждение эш алып баруны һәм дәвамчанлыкны, Россия Федерациясе законнары нигезендә архивларны саклауны тәэмин итә.

11.12. Учреждение эшчәнлеген туктатканда, даими сакланьрга тиешле документлар учреждениенең теркәлү урыны буенча архивка тапшырыла.